

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

محیط زیست

دورهٔ کاردانی تربیت معلّم

درس مشترک کلیهٔ رشته‌ها

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب: محیط زیست - ۱۰۰۶

مؤلف: کامبیز بهرام سلطانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا: فائزه محسن شیرازی

طراح جلد: محمدحسن معماري

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

جایخانه: شرکت افست «سهامی عام»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ چهارم ۱۳۹۰

حقوق چاپ محفوظ است.

شابک ۵-۵۵۹-۰۵-۹۶۴-۰۵-۹۶۴-۰۵-۵۵۹-۵ ISBN 964-05-0559-5

باید کوشش در راه علم و به دست آوردن تخصص در رشته‌های مختلفه اساس فعالیت جوانان دانشجوی عزیز ما باشد که نیازمندی‌های میهن به دست خود آن‌ها برآورده شود و کشور ما با کوشش آن‌ها خودکفا شود.

امام خمینی «قدس سره الشریف»

مدیران، دانشجویان و صاحب‌مسئولان کانون‌های علمی، فرهنگی و ورزشی مدارس و مراکز آموزشی
توجه به محتوای این کتاب را به شما پیشنهاد می‌کنیم.

شماره تماس: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

teacheredu@talif.sch.ir

<http://teacheredu.talif.sch.ir>

مکان: تهران
پایه: متوسط
وب‌سایت: www.talif.sch.ir

مقر: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰

فهرست مطالب

۱	پیش‌گفتار
۵	سخنی با شما مدرسان و دانشجو معلمان محترم
۷	فصل اول: مفاهیم پایه
۷	اهداف آموزشی
۸	مفهوم محیط زیست
۱۰	محیط و محیط زیست
۱۲	تعاریف کاربردی محیط زیست
۱۴	محیط طبیعی
۱۸	محیط اجتماعی
۲۱	محیط انسان ساخت
۲۵	مسائل زیست محیطی ایران
۳۲	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید
۳۲	تمرین‌های عملی
۳۳	فصل دوم: دانش اکولوژی و تقسیمات آن
۳۳	اهداف آموزشی
۳۴	مفهوم اکولوژی
۳۶	تقسیمات دانش اکولوژی بر مبنای ماهیت محیط
۳۷	اکولوژی محیط‌های آبی
۳۸	اکولوژی محیط‌های خشکی
۴۱	مسئله‌ی اکولوژیک؛ ورود گیاهان و جانوران بیگانه به طبیعت ایران

۴۳	تقسیمات دانش اکولوژی بر مبنای ترکیب زیستمدان و مقیاس تحقیقات
۴۳	اکولوژی فردی
۴۴	اکولوژی جمعیت
۵۱	اکولوژی اجتماع‌های زیستی
۵۵	اکولوژی چشم‌اندازهای طبیعی
۵۸	مسئله‌ی اکولوژیک؛ گونه‌های گیاهی و جانوری در معرض خطر نابودی
۶۲	گونه‌های جانوری
۶۵	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید
۶۶	تمرین‌های عملی
۶۷	فصل سوم: سیستم و اکوسیستم
۶۷	اهداف آموزشی
۶۸	بیان مفاهیم بنیادی در شناخت، تشریح و تحلیل اکوسیستم‌ها
۷۵	زنجیره‌ی غذایی، جریان انرژی و چرخه‌ی مواد
۷۹	۱- چرخه‌ی مواد جامد
۸۱	۲- چرخه‌ی گازها در طبیعت
۸۱	الف) چرخه‌ی دی‌اکسیدکربن
۸۳	ب) چرخه‌ی اکسیژن در طبیعت
۸۴	پ) چرخه‌ی ازت در طبیعت
۸۶	۳- چرخه‌ی آب در طبیعت
۸۹	۴- توالی در اکوسیستم‌ها
۹۱	مسئله‌ی اکولوژیک؛ خشکی تالاب هامون و بی‌آمدهای آن
۱۰۰	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید
۱۰۰	تمرین‌های عملی
۱۰۲	فصل چهارم: بیوم‌شناسی
۱۰۲	اهداف آموزشی
۱۰۳	اکولوژی چشم‌اندازهای طبیعی

۱۱۱	تحولات اجتماعی و مراحل تغییر چشم اندازهای طبیعی
۱۱۵	رهیافت های شناخت چشم اندازهای طبیعی
۱۱۵	رهیافت جغرافیایی گیاهی
۱۱۷	رهیافت جامعه شناسی گیاهی
۱۱۸	رهیافت مبتنی بر شکل زمین (ژئومورفولوژی)
۱۲۰	رهیافت مبتنی بر حوزه های آبی
۱۲۱	رهیافت بیوم شناسی
۱۲۱	روش بیوم شناسی در شناخت چشم اندازهای طبیعی
۱۲۱	بیان مفهوم بیوم
۱۲۲	تقسیمات بیوم ها
۱۲۳	۱- بیوم های دشتی
۱۲۵	۲- بیوم های کوهستانی
۱۲۷	۳- بیوم های خاک ساخت
۱۲۷	۴- بیوم های آبی - خاکی
۱۲۸	۵- بیوم های اقلیم ساخت
۱۳۰	تقسیمات مقدماتی بیوم های ایران
۱۳۱	بیوم جنگل های مانگرو؛ پدیده ای نادر در ایران
۱۳۸	به پرسش های زیر پاسخ دهید
۱۳۸	تمرین های عملی
۱۴۱	فصل پنجم: کیفیت محیط زیست
۱۴۱	اهداف آموزشی
۱۴۲	شناخت کیفیت محیط در محیط های انسان ساخت
۱۴۲	تغییرات جمعیتی و رشد شهرنشینی در طی دهه های اخیر
۱۵۲	تغییر رابطه ی جامعه با بنیادهای حیاتی طبیعی
۱۵۷	کیفیت هوا؛ منابع و مواد آلاینده ی هوا
۱۶۵	کیفیت منابع آب؛ منابع و مواد آلاینده ی آب
۱۷۳	کیفیت آسایش صوتی؛ آلودگی صوتی و منابع آن

۱۸۰	کیفیت مدیریت زباله
۱۸۸	مسئله‌ی اکولوژیک - زیست‌محیطی؛ تغییرات اقلیمی در شهرها
۱۹۲	عوامل اقلیمی تأثیرپذیر از تحولات شهری
۲۰۱	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید
۲۰۱	تمرین‌های عملی
۲۰۳	فصل ششم: توسعه‌ی پایدار
۲۰۳	اهداف آموزشی
۲۰۴	توسعه و محیط‌زیست
۲۰۶	عوامل مؤثر بر شکل‌گیری توسعه‌ی پایدار
۲۲۴	ادراک محیط‌زیست از مفهوم توسعه
۲۲۹	مفهوم توسعه‌ی پایدار
۲۳۲	برنامه‌ریزی توسعه از دیدگاه محیط‌زیست
۲۴۱	پیش‌نیازهای تحقق توسعه‌ی پایدار در ایران
۲۴۶	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید
۲۴۶	تمرین‌های عملی
۲۴۷	منابعی جهت مطالعه‌ی بیشتر